

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דברי בן בשט ז"ל

'ואת ערובתם תקח' - הערבות בישראל

דינה ראפ

1. שמואל א, יז

ח ויעמד ויקרא אל מערכת ישראל ויאמר להם למה תצאו לערך מלחמה הלוא אנכי הפלשתי ואתם עבדים לשאול ברו לכם איש וירד אלי: ט אם יוכל להלחם אתי והכני והיינו לכם לעבדים ואם אני אוכל לו והכיתיו והיייתם לנו לעבדים ועבדתם אתנו: י ויאמר הפלשתי אני חרפתי את מערכות ישראל היום הזה תנו לי איש ונלחמה יחד: יא וישמע שאול וכל ישראל את דברי הפלשתי האלה ויחתו ויראו מאד: {פ} יב ודוד בן איש אפרתי הזה מבית לחם יהודה ושמו ישי ולו שמנה בנים והאיש בימי שאול זקן בא באנשים: יג וילכו שלשת בני-ישי הגדלים הלכו אחרי שאול למלחמה ושם שלשת בניו אשר הלכו במלחמה אליאב הבכור ומשנהו אבינדב והשלשי שמה: יד ודוד הוא הקטן ושלשה הגדלים הלכו אחרי שאול: {ס} טו ודוד הלך ושב מעל שאול לרעות את צאן אביו בית לחם: טז ויגש הפלשתי השכם והערב ויתיצב ארבעים יום: {פ} יז ויאמר ישי לדוד בנו קח נא לאחיק איפת הקליא הזה ועשרה לחם הזה והרץ המחנה לאחיק: יח ואת עשרת חרצי החלב האלה תביא לשר-האלף ואת אחיק תפקד לשלום ואת-ערבתם תקח.

2. ילקוט שמעוני סימן קכו

אמר רבי יודא בר ר' סימון: למוד אותו שבט להיות ערב אלו לאלו, שנאמר: אנכי אערבנו. אמר ישי לדוד בנו: הרי השעה שתלך ותקיים אותו הערבות של יהודה זקן שערב את בנימין מיד אבי, שנאמר: אנכי אערבנו, לך והוצא אותו מן ערבתו. מה עשה דוד? הלך וקיים את הערבות והרג את גלית. אמר לו הקב"ה: חייך, כשם שנתת נפשך תחת שאול שהוא משבטו של בנימן, כשם שעשה יהודה זקן, שנאמר: ישב נא עבדך תחת הנער, כך אני נותן בית המקדש בחלק יהודה ובנימן. ולא עוד אלא שכל השבטים גולים ושבט יהודה ובנימן אין גולים עמהן. למה? ששני שבטים אלו האמינו בי וקדשו שמי בים, שנאמר: שם בנימן צעיר רודם שרי יהודה רגמתם.

3. הלכות מלכים לרמב"ם ז סימן טו

ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה, וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה, שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם, ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו, ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו, הרי זה כמי ששפך דמי הכל, שנאמר ולא ימס את לבב אחיו כלבבו, והרי מפורש בקבלה ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע חרבו מדם, וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד, מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא, שנאמר כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך.

4. בראשית ויגש, מד-מה

מד כט ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שיבתי ברעה שאלה: ל ועתה כבאי אל עבדך אבי והנער איננו אתנו ונפשו קשורה בנפשו: לא והיה כראותו כי אין הנער ומת והורידו עבדך את שיבת עבדך אבינו ביוגן שאלה: לב כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר: אם לא אביאנו אליך וחסאתי לאבי כל הימים: לג ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדני והנער יעל עם אחיו: לד כי איה אעלה אל אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע אשר ימצא את אבי: **מה** א ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו: ב ויתן את קלו בבכי וישמעו מצרים וישמע בית פרעה:

5. בראשית מג

ח ויאמר יהודה אל ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם אתה גם טפנו: ט **אנכי אערבנו מיד** **תבקשנו אם לא הביאתיו אליך והצגתיו לפניך וחסאתי לך כל הימים:**

רש"י - והצגתיו לפניך - שלא אביאנו אליך מת כי אם חי: וחסאתי לך כל הימים - לעולם הבא:

ימי לימוד תנ"ך

לאורה של תורת ארץ ישראל

לע"נ סיון דבורי בן בשט ז"ל

העמק דבר - אנכי אערבנו. אין הפירוש ערב להעמידו חי לאביו דזה אינו ערבות אלא השבת מלוה או שאלה, אלא כמה שכתבתי לעיל (מב, לז) הנני ערב על עוונותיו לקבל דין שמים בעת הסכנה תחתיו. מידי תבקשנו. להצילו מבני אדם. והיינו דאיתא ברבא (צג, א) בני אם ערבת לרעך זה יהודה אנכי אערבנו תקעת לזר כפיך מידי תבקשנו. הרי דשני דברים הן, ערבות על חוב עוונותיו. תקיעת כף על שמירה מעולה.

6. הפטרת ויגש - יחזקאל לז

טו ויהי דבר-ה' אלי לאמר: טז ואתה בן-אדם קח-לך עץ אחד וכתב עליו ליהודה ולבני ישראל חברו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף עץ אפרים וכל-בית ישראל חברו: יז וקרב אתם אחד אל-אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך: יח וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר: הלווא תגיד לנו, מה אלה לך: יט דבר אליהם כה-אמר אדני ה' **הנה אני לקח את-עץ יוסף אשר ביד-אפרים ושבטי ישראל חברו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד ביד:** כ והיו העצים אשר-תכתב עליהם בידך לעיניהם: כא ודבר אליהם כה אמר אדני ה' הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקבצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל אדמתם: כב **ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ** בהרי ישראל **ומלך אחד יהיה לכלם, למלך** ולא יהיה (יהיו) עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד: כג ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתי אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרתי אותם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלקים: כד **ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקותי ישמרו ועשו אותם:** כה וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם **ודוד עבדי נשיא להם לעולם:** כו וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרביתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם: כז והיה משכני עליהם והייתי להם לאלקים והמה, יהיו לי לעם: כח וידעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם: {פ}

מאמרי הראיה עמ' 74 - אין ליחיד בישראל נשמה כי אם לקוחה מכללות האומה בלבד.

שמונה קבצים א קסא - נשמת האומה ונשמות היחידים מהות אחת להם בעם הנפלא הזה.

עין איה

הישראלי. ע"כ, בכא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, אז כשרגא בטיהרא תבטל אהבת המשפחה, לבל תחלל את עז אהבת האומה. היציאה למלחמה לא היתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שהכלל הוא מתרומם ומתקדש ביותר, אין הדבר ראוי להשתמש בעילויים לנגע במצב אחד מהם הפרטי, שנעשה חפשי ע"י התרוממותם העליונה. ומ"מ מאת ד' היתה זאת², שליקוחין יש לך בה, שסוף כל סוף גט כריתות כותב לאשתו, ועוד יש בזה הוראה המאמתת בפועל את הניתוק המעשי מחיי המשפחה הפרטית בשביל הענין הכללי הלאומי, שג"ז אע"פ שנכתב במכאוב, מ"מ סופו הוא שיהיה לברכה, להגביר חיל ולאמץ רוח בעז ימין ד' רוממה³, בגבורת ישע ימינו⁴ הנטויה על עמו ונחלתו.

סא. "ואת אשתו לקחת לך לאשה", לקוחין יש לך בה, דאר"ש ב"נ אר"י, כל היוצא למלחמת ב"ד כותב לאשתו גט כריתות. האומות, שמטרת הוייתן היא חמרית, והנן מצויירות כעין אגודת שותפים לצרכי קנינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה, כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה ריוח של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב, ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפות עם הבעלים. לא כאלה חלק יעקב¹, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה, זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש